

Kunnskapsdepartementet
v/ kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Vår sak nr.:

Dato: 17.01.2017

INNSPILL TIL STATSBUDSJETTET FOR 2018

Norsk Tjenestemannslag (NTL) vil med dette komme med våre innspill til statsbudsjettet for 2017. NTL organiserer rundt 32.500 medlemmer i staten og tilknyttede virksomheter, deriblant på alle landets universiteter, høgskoler og forskningsinstitutt, og ved studentsamskipnadene.

Finansiering av høyere utdanning og forskning

Internasjonale sammenligninger viser at en mindre del av BNP brukes på forskning i Norge enn i land det er naturlig å sammenligne oss med. Foreløpige tall for FoU-statistikken for 2015 viser at 1,93 prosent av BNP ble allokert til forskning i Norge dette året. Regjeringen har vedtatt et mål om at forskningens andel av BNP skal utgjøre 3 prosent i 2030. NTL forventer derfor at regjeringen øker det statlige bidraget til forskning i budsjettet for 2018 for å komme nærmere dette målet.

Universitets- og høgskolesektoren samt forskningsinstituttene har vært kontinuerlig under omstilling i mange år, samtidig som produktiviteten målt etter regjeringens kriterier har økt. Det flate effektiviseringskuttet, som tas uten å vurdere situasjonen i den enkelte virksomhet, rammer alle og virksomhetene som har kommet langt i forbedringsarbeidet rammes spesielt hardt.

NTL krever at en større del av finansieringen gis som basisbevilgning for å gi virksomhetene rom for å gjøre egne strategiske prioriteringer samtidig som den langsiktige grunnforskningen styrkes. Vi støtter ikke innføringen av ytterligere næringslivsretting i finansieringen av sektoren. Basiskomponenten må økes på bekostning av den resultatbaserte delen. Den store andelen av resultatbasert finansiering gjør at de ansattes arbeidsvilkår, herunder retten til fast ansettelse, blir satt under press.

En forutsetning for et velfungerende finansieringssystem er at målene er få og overordnede. Når regjeringen har innført nye indikatorer uten å fjerne gamle, handler regjeringen stikk i strid med eget mål om å fjerne tidstyver. Detaljert mål- og resultatstyring fører til uønsket byråkratisering, en sammenheng som er vel dokumentert. Indikatorene for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA) er et av mange tiltak som vrir landets forskningsaktivitet bort fra den egeninitierte, nysgjerrighetsdrevne frie forskningen og over til næringsrettet forskning. NTL ber om at indikatorene går gjennom, med sikte på forenkling og forbedring.

Finansiering av forskningsinstitutter

En fjerdedel av den totale forskningen i Norge utføres i instituttsektoren. Basisbevilgningene til forskningsinstitutter som er underlagt retningslinjer for statlig basisfinansiering utgjør mellom seks og seksten prosent av samlet omsetning. Den resterende prosjektporteføljen består i hovedsak av oppdragsprosjekter. I utlandet ligger basisbevilgningene hos tilsvarende virksomheter vesentlig høyere. Dette innebærer blant annet at norske institutter framstår som vesentlig dyrere enn utenlandske i den internasjonale konkurransen om prosjektmidler. NTL mener basisbevilgningen må være langt høyere enn hva de er i dag og at basisbevilgningen ikke skal være resultatbasert.

De seneste statsbudsjettene har ikke gitt godt nok svar på de utfordringer næringslivet står overfor med hensyn til forskning, innovasjon og utvikling. Færre oppdrag fra industrien kan gi oppsigelser, særlig hos de instituttene som lever av oppdrag for næringslivet. NTL ber om at Regjeringen følger opp tidligere signaler om å styrke instituttene sin posisjon, særlig i økonomiske nedgangstider. Dette gjelder spesielt satsningen på forskning og utvikling innenfor fornybar energi og miljøforskning som bør være langt større enn i dag.

Bruk av midlertidig tilsetning ved universiteter og høyskoler

Regjeringen sier de ønsker å redusere bruken av midlertidig tilsetning i sektoren. Virksomhetslederne mener dette er umulig når andelen ekstern og kortsiktig finansiering øker. Det fremstår derfor uforståelig at regjeringen allikevel insisterer på å redusere forutsigbarheten i sektoren ved å øke usikkerheten knyttet til finansiering. Våre lokale tillitsvalgte rapporterer om en klar utvikling mot mindre forutsigbarhet, svekket stillingsvern og færre faste stillinger. NTL mener dette samsvarer dårlig med Kunnskapsministerens ambisjon om personalpolitikk for excellence. Ingen jobber bedre når rammevilkårene er dårlige og uforutsigbare, heller ikke vitenskapelige ansatte.

Det er viktig å sikre forutsigbarheten for den enkelte ansatte ved å redusere bruken av midlertidig tilsetning. Universitetene og høyskolene er storforbrukere av midlertidige tilsetninger, utover lovhjemlede stipendiat og post.doc-stillinger. Dette gjelder både administrative, tekniske og vitenskapelige stillinger. Det er alt for mange som blir gående i årevis på kortvarige kontrakter, ofte knyttet til eksternt finansierte prosjekt. Arbeidsgiveransvaret blir derfor utydelig. Rapporten fra Rindal-utvalget gikk grundig gjennom situasjonen i sektoren og kom med klare forslag til tiltak (1). Forslagene til tiltak har vært på høring og statsråden har fått bred tilslutning til å gjennomføre disse.

Problemene med altfor mange midlertidige stillinger i universitets- og høyskolesektoren i dag er et resultat av at regelverket ikke følges. NTL ber om at Kunnskapsdepartementet tar grep for å få slutt på ulovlige og unødvendige midlertidige tilsetninger i sektoren.

Studentboliger

I statsbudsjettet for 2017 ble det vedtatt å bevilge tilskudd til 2.500 nye studentboliger. Det

1 http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/UH/Rapporter_og_planer/Bruk_av_midlertidig_tilsetting_271110.pdf

er positivt, men det vil fremdeles være behov for flere studentboliger. Ved semesterstart høsten 2016 var det til sammen over 8.700 studenter som hadde søkt og ikke fått studentbolig. NTL ber om at det bevilges tilskudd om 3.000 nye studentboliger, og at tilskudd til bygging økes til 50 prosent av byggekostnadene.

Studiestøtte

I Lånekassens formålsparagraf står det at Lånekassen skal medvirke til: «.... at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiearbeidet kan bli effektivt...» Med økte boutgifter og lav økning i studiestøtten sammenlignet med den generelle lønns- og prisveksten i samfunnet er mange studenter avhengig av å jobbe så mye at det går utover studiene. For å ivareta denne intensjonen ber NTL om at studentene i budsjettet for 2018 får et betydelig løft i studiestøtten, der den økes og knyttes til 2G, og en fortsatt opptrapping av studiestøtten til 11 måneder.

I statsbudsjettet for 2017 ble ved vedtatt å øke studielånsrenten med 0,35 prosent noe som medfører en realøkning av renta på studielån med 20 prosent Dette rammer alle Lånekassens kunder som er i tilbakebetalingsfasen. NTL ber om at denne økningen reverseres.

Studieplasser

I en tid med økende arbeidsledighet, vil NTL vise til positive erfaringer fra 1990-tallet. Utdanningssystemet ble kraftig bygget ut i tråd med anbefalingen fra sysselsettingskommisjonen (Kleppe-utvalget). Den brede satsingen på utdanning og kompetanseutvikling la til rette for en høyere yrkesdeltakelse og omstilling for de som var arbeidsledige og som da fikk tilbud om utdanning. Utdanning er et viktig virkemiddel mot sosial og økonomisk ekskludering, og kan hindre at temporær arbeidsledighet blir permanent.

Med vennlig hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

Kjersti Barsok
1. nestleder